

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИАЗОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІПК ДВНЗ «ПДТУ»

Володимир БУРКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів загальної середньої освіти**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ
РОЗВИТКУ
НАСКРІЗНИХ УМІНЬ УЧНІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

м. Дніпро – 2026

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Розробники: Державний вищий навчальний заклад «Приазовський державний технічний університет», Інститут підвищення кваліфікації:

Николаєва Валентина Іванівна, доктор наук з державного управління, професор кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»;

Суровцева Ірина Юріївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет».

Напрямок підвищення кваліфікації: формування наскрізних умінь здобувачів освіти через запровадження соціально-емоційного навчання.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» (наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465).

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

Холодинська Світлана Миколаївна, доктор культурології, доцент, завідувачка кафедри «Гуманітарні дисципліни» ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет».

Ваховський Леонід Цезаревич, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

В умовах стрімких суспільних трансформацій, зростаючих глобальних викликів, на тлі війни, ментальне та фізичне здоров'я учасників освітнього процесу потребує підвищеної уваги, оскільки пережиті травматичні потрясіння негативно впливають на психоемоційний стан здобувачів загальної середньої освіти, учительства, батьківства, знижують їхні когнітивні здібності та життєву стійкість. У зв'язку з цим увиразнюється потреба в упровадженні в освітній процес закладів загальної середньої освіти соціально-емоційного навчання (далі — СЕН), що є ключовим інструментом розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи (далі — НУШ).

Актуальність Програми зумовлена потребою освітянства в психоедукації, реалізації системного, комплексного підходу до розвитку наскрізних умінь молодшої генерації через свідоме впровадження соціально-емоційного навчання, що є надзвичайно важливим для успішної адаптації та самореалізації учнівства в динамічному сучасному світі, формування здатностей і готовності співчувати, співпрацювати, протистояти викликам,

розбудовувати майбутнє України, ґрунтуючись на національних та європейських цінностях.

Програму розроблено відповідно до чинної нормативно-правової бази України у сфері освіти, зокрема: Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 зі змінами), Порядку реалізації експериментального проєкту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2025 № 1439), Порядку установалення відповідності програм підвищення кваліфікації та/або супервізії педагогічних працівників (наказ МОН від 09.12.2025 № 1608), Державного стандарту початкової освіти, Державного стандарту базової середньої освіти, Державного стандарту профільної середньої освіти та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225).

Ці нормативні документи визначають перелік наскрізних умінь, що мають бути сформовані в учнівства під час навчання в закладі загальної середньої освіти. Педагогічні працівники, у свою чергу, мають володіти компетентностями (психологічна, емоційно-етична, компетентність педагогічного партнерства, здоров'язбережувальна), які повною мірою сприятимуть реалізації зазначеного завдання під час виконання ними таких трудових функцій, як партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу й участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища.

Зміст Програми спрямований на формування здатностей учительства до розвитку таких наскрізних умінь учнівства, як критичне й системне мислення, конструктивне керування емоціями, розв'язання проблем і співпраця з іншими, визначених у державних стандартах початкової, базової середньої та профільної середньої освіти як ключових для формування життєвих компетентностей учнів; забезпечує розвиток та вдосконалення компетентностей педагогічної спільноти щодо створення безпечного, здорового та інклюзивного середовища; формує готовність до рівноправної партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 академічних годин (1 кредит ЄКТС).

У тому числі:

- лекційні заняття — 6 годин;
- практичні заняття — 18 годин;
- самостійна робота — 4 години;
- контрольні заходи — 2 години.

Особливості реалізації програми.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття. Особливістю практичних занять є виконання вправ і практик СЕН, аналіз конкретних ситуацій, дискусії, рольові ігри та моделювання реальних ситуацій. Самостійна робота передбачає опрацювання джерел, рефлексивне письмо та підготовку елементів групового проєкту. Контрольними заходами є підсумкове тестування та захист групового проєкту «Інтеграція СЕН у шкільні предмети».

У разі дистанційної реалізації застосовуються платформи Zoom, Google Meet, Google Docs, Padlet, Mentimeter.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення педагогічними працівниками закладів загальної середньої освіти компетентностей, необхідних для формування в учнівства наскрізних умінь засобами соціально-емоційного навчання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити слухачів із ключовими підходами до розвитку наскрізних умінь здобувачів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи;
- сформулювати в педагогів розуміння ролі соціально-емоційного навчання в розвитку в учнівства критичного мислення, навичок керування емоціями, розв'язання проблем, співпраці з іншими;
- забезпечити практичне опанування інструментів СЕН для використання їх в освітньому процесі;
- підвищити здатність і готовність педагогів створювати безпечне, здорове та інклюзивне середовище для навчання.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться (відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», наказ МОН від 29.08.2024 № 1225):

Б1. Психологічна компетентність

Б2. Емоційно-етична компетентність

Б3. Компетентність педагогічного партнерства

В2. Здоров'язбережувальна компетентність

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

За результатами навчання слухачі знатимуть:

- суть соціально-емоційного навчання, його складники та роль у формуванні наскрізних умінь учнівства, визначених державними освітніми стандартами;
- зміст поняття емоційного інтелекту та методи вимірювання соціально-емоційних навичок;
- результати міжнародних досліджень ДоСЕН і TALIS та можливості їх урахування в освітньому процесі;

- міжнародні програми СЕН та умови їх адаптації до українського культурного контексту.

Слухачі набудуть (вдосконалять) уміння, навички та способи діяльності:

- пояснювати роль СЕН у формуванні критичного та системного мислення, конструктивного керування емоціями, розв’язання проблем і співпраці з іншими;
- застосовувати інструменти та практики СЕН у різних навчальних і виховних ситуаціях;
- добирати вправи й техніки відповідно до вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;
- аналізувати конфліктні та проблемні ситуації в освітньому середовищі й обирати конструктивні стратегії їх розв’язання;
- оцінювати результативність упровадження СЕН за вимірюваними показниками;
- створювати безпечне, здорове та інклюзивне освітнє середовище, сприятливе для емоційного розвитку й набуття наскрізних умінь усіма учасниками освітнього процесу;
- розробляти й презентувати проєкт інтеграції СЕН у викладання шкільних предметів.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою на засадах компетентнісного підходу та передбачає проміжне (виконання практичних завдань, самостійна робота) і залікове (підсумкове тестування, захист групового проєкту) оцінювання.

Вид діяльності слухачів	Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання	Терміни оцінювання
Участь у лекційних і практичних заняттях (активність, залученість)	20	Регулярність участі; виконання інструкцій тренера; внесок у групову роботу	Протягом усього навчання
Виконання практичних завдань (вправи, кейси, практики СЕН, рольові ігри)	35	Повнота та якість виконання; коректність застосування інструментів СЕН; дотримання принципів психологічної безпеки	Після опрацювання тем модулів 1–2
Самостійна робота	15	Відповідність вимогам до обсягу й структури; коректність посилань на нормативні документи; глибина рефлексії	До проведення контрольних заходів
Груповий проєкт «Інтеграція СЕН у шкільні предмети»	15	Реалістичність і придатність до впровадження; узгодженість із наскрізними вміннями державних стандартів	Під час контрольних заходів

Підсумкове тестування	15	Частка правильних відповідей	Під час контрольних заходів
Разом	100		

Рівні оцінювання:

- 90–100 балів — високий рівень (відмінно);
- 74–89 балів — достатній рівень (добре);
- 60–73 бали — середній рівень (задовільно);
- менше 60 балів — початковий рівень (незадовільно; необхідне повторне проходження програми).

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації (30 год / 1 кредит ЄКТС).

Умови отримання сертифіката:

- набрати не менше ніж 60 балів зі 100;
- відвідати не менше ніж 75 % навчальних занять;
- виконати завдання самостійної роботи;
- пройти підсумкове тестування та взяти участь у захисті групового проєкту.

Вартість: 1 000,00 грн за одного слухача.

Мінімальна кількість осіб у групі — 10, максимальна — 25.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання синхронних інтерактивних занять і самостійної роботи. Особливістю практичних занять є виконання вправ і практик соціально-емоційного навчання, дискусії, рольові ігри та моделювання реальних ситуацій. Самостійна робота передбачає опрацювання джерел, рефлексивне письмо та підготовку елементів групового проєкту. Контрольні заходи охоплюють підсумкове тестування та захист групового проєкту.

Назва модулів і тем	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Соціально-емоційне навчання в контексті трансформації освіти: від глобального досвіду до українських реалій					
Тема 1.1. Емоційний інтелект та технології його розвитку	2	—	—	—	2
Тема 1.2. Світовий досвід соціально-емоційного навчання	—	2	—	—	2
Тема 1.3. Упровадження міжнародного досвіду СЕН в освітній процес НУШ	—	2	2	—	4
Тема 1.4. Створення безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища як результат упровадження СЕН	2	—	—	—	2

Разом за модулем 1	4	4	2	–	10
Модуль 2. Наскрізнi вiмiння учнiвства та основнi напрями соцiально-емоцiйного навчання					
Тема 2.1. Самоусвiдомлення та саморегуляцiя: конструктивне керування емоцiями	–	4	–	–	4
Тема 2.2. Соцiальна обiзнанiсть i спiвпраця з iншими	–	4	2	–	6
Тема 2.3. Навички мiжособистiсного спiлкування: розв'язання проблем i конфлiктiв	–	4	–	–	4
Тема 2.4. Вiдповiдальне ухвалення рiшень: критичне i системне мислення	2	2	–	–	4
Разом за модулем 2	2	14	2	–	18
Контрольнi заходи	–	–	–	2	2
РАЗОМ	6	18	4	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ВІД ГЛОБАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Тема 1.1. Емоційний інтелект та технології його розвитку

Визначення та розпізнавання емоцій. Визначення причин виникнення емоцій. П'ять складових емоційного інтелекту. Емоційний інтелект (EQ) як проблема психологічних досліджень та психоедукації. Вплив емоційного інтелекту на стосунки, кар'єру, здоров'я та загальну якість життя.

Соціально-емоційне навчання (СЕН) як цілеспрямований процес, що допомагає розвивати ключові життєві компетентності, як основа психологічного благополуччя та життєстійкості, що допомагає адаптуватися до змін, знижує рівень стресу й підвищує успішність у навчанні. Суть СЕН у навчанні розуміти себе, свої почуття та мотивації, ефективно взаємодіяти з навколишнім світом. Наскрізнi вiмiння НУШ як вiддзеркалення соцiально-емоцiйних навичок.

Методи (анкетування, тести, спостереження, самооцінювання, рефлексія тощо) вимірювання соціально-емоційних навичок для їх розвитку.

Тема 1.2. Світовий досвід соціально-емоційного навчання

Успішне впровадження СЕН у міжнародному освітньому просторі. Міжнародні дослідження ДоСЕН (дослідження соціально-емоційних навичок). Урахування результатів ДоСЕН під час організації соціально-емоційного навчання. Потреби вчительства в розвитку соціально-емоційних навичок крізь призму міжнародного дослідження TALIS (Teaching and Learning International Survey).

Міжнародна організація з поширення соціально-емоційного навчання CASEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) та її

інформаційні ресурси для вчителів. П'ять напрямів СЕН за рамкою CASEL. Застосунок How We Feel.

Тема 1.3. Упровадження міжнародного досвіду СЕН в освітній процес НУШ

Досвід участі України в ДоСЕН у 2023–2024 рр. Адаптація міжнародного досвіду СЕН до культурного контексту України. Міжнародні програми СЕН в Україні.

Інтеграція СЕН у НУШ та використання його інструментів на різних уроках. Розвиток наскрізних умінь здобувачів освіти у процесі впровадження міжнародних програм СЕН.

Тема 1.4. Створення безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища як результат упровадження СЕН

Інструменти СЕН для створення безпечного, здорового та інклюзивного середовища закладу загальної середньої освіти. Ключові уроки впровадження СЕН: системність, підготовка вчителів, залучення батьківської спільноти.

Результативність упровадження СЕН та вимірювані показники. Переваги СЕН для учнівства й батьківства: академічний прогрес, зниження агресії та конфліктності, покращення психічного здоров'я, розвиток емпатії. Учителівство як провідник розвитку соціально-емоційних навичок учнівства.

МОДУЛЬ 2. НАСКРІЗНІ ВМІННЯ УЧНІВСТВА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Тема 2.1. Самоусвідомлення та саморегуляція: конструктивне керування емоціями

Самоусвідомлення як здатність розуміти власні емоції, думки та цінності, а також те, як вони впливають на поведінку в різних контекстах. Компоненти самоусвідомлення: усвідомлення емоцій, реалістична самооцінка, впевненість у собі, знання власних цінностей та мотивацій. Сучасне розуміння «помилки».

Конструктивне керування емоціями як наскрізне вміння: здатність розуміти, приймати та ефективно реагувати на власні почуття й адекватно сприймати емоції інших. Чітке розуміння своїх відчуттів. Відчуття емоції без засудження. Вибір здорових способів вираження почуттів. Здатність змінювати поведінку відповідно до емоційного стану, щоб досягти бажаних результатів, не піддаватися руйнівним імпульсам.

Практичні інструменти для розвитку самоусвідомлення та саморегуляції в освітньому процесі. Практики Моделі стійкості спільнот (МСС) як інструмент тілесної та емоційної грамотності для розвитку стресостійкості. Набір навичок, сфокусованих на увазі до тіла й плекання приємних і нейтральних самовідчуттів у ньому («Зчитування», «Заземлення», «Ресурсність», «4 стихії»). Практики «Миттєва допомога!». Робота з «автоматичними думками», які викликають сильні емоції.

Тема 2.2. Соціальна обізнаність і співпраця з іншими

Соціальна обізнаність як здатність розуміти позицію інших людей, зокрема тих, хто походить з іншого середовища, культури та контексту, а також здатність до співпереживання. Поняття емпатії. Розуміння соціальних та етичних норм. Толерантність і прийняття інших. Готовність до надання допомоги. Феномен альтруїзму.

Співпраця з іншими як наскрізне вміння: об'єднання зусиль, знань і ресурсів таким чином, щоб результат перевершував суму індивідуальних внесків. Здатність слухати, розуміти та враховувати думки інших. Визначення й виконання обов'язків у команді. Готовність підтримувати однолітків і одноліток та ділитися знаннями. Усвідомлення колективної відповідальності за результат.

Практичні інструменти розвитку в учнівства соціальної обізнаності та здатності до співпраці. Ігри та вправи: «Театр емоцій 2.0», «Палітра емоцій», «Спільний малюнок», «Вежа з соломинок».

Тема 2.3. Навички міжособистісного спілкування: розв'язання проблем і конфліктів

Розв'язання проблем як комплексна навичка визначення, аналізу та подолання перешкод на шляху до досягнення мети. Чітке усвідомлення суті зовнішніх і внутрішніх труднощів. Розуміння причин, контексту та можливих наслідків. Пошук різноманітних етичних варіантів подолання. Оцінка ефективності та ризиків кожного варіанту. Реалізація обраного плану дій. Аналіз успішності рішення та коригування за потреби.

Активне слухання, доброзичливе спілкування та розв'язання конфліктів. Чітке висловлення ідей і відкритий обмін інформацією. Конструктивний пошук спільних рішень у разі розбіжностей. Скринінг конфліктної ситуації. Модель комунікації «бодінот» (bodyknot) у розв'язанні конфліктів.

Практичні інструменти розвитку в учнівства здатності до розв'язання проблем: «Розслідування труднощів», «Мозковий штурм. Пошук варіантів», «Аналіз ризиків і вигод», «План дій і зворотний зв'язок». Вправи для проведення з дітьми.

Тема 2.4. Відповідальне ухвалення рішень: критичне і системне мислення

Критичне мислення як здатність аналізувати інформацію неупереджено, оцінювати її достовірність, знаходити логічні зв'язки та формувати власні обґрунтовані висновки. Системне мислення як вміння бачити цілісну картину, розуміти, як різні частини взаємодіють між собою у складній системі. Виявлення причинно-наслідкових зв'язків, передбачення наслідків змін та розуміння динаміки процесів, а не лише окремих елементів.

Відповідальне ухвалення рішень як здатність робити турботливий і конструктивний вибір особистої поведінки та соціальної взаємодії в різних ситуаціях. Компоненти: діагностика ситуації, пошук альтернативних рішень, усвідомлення наслідків, вибір на основі цінностей.

Практичні інструменти для розвитку критичного й системного мислення в освітньому процесі. Вправи на розвиток критичного мислення: «Детектив

думкою», «П'ять чому», «За і проти». Вправи на розвиток системного мислення: «Мапа зв'язків», «Що буде, якщо...?», «Аналіз системи чи предмету. Хто залучений до її функціонування».

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Самодіагностика рівня власних соціально-емоційних навичок (анкетування, самооцінювання, рефлексія) з опорою на рамку CASEL.
2. Аналіз ресурсів CASEL та застосунку How We Feel; добір інструментів під власну освітню галузь.
3. Практикум «Моделі стійкості спільнот»: відпрацювання навичок «Зчитування», «Заземлення», «Ресурсність», «4 стихії».
4. Практикум «Миттєва допомога!»: моделювання ситуацій гострого емоційного напруження в класі.
5. Ігрові практики розвитку емпатії: «Театр емоцій 2.0», «Палітра емоцій» з подальшою рефлексією.
6. Вправи на співпрацю: «Спільний малюнок», «Вежа з соломинок» — аналіз командних ролей і колективної відповідальності.
7. Розбір кейсів шкільних конфліктів із застосуванням моделі комунікації «бодінот»; вправа «Розслідування труднощів».
8. Вправи на критичне та системне мислення: «Детектив думкою», «П'ять чому», «За і проти», «Мапа зв'язків».
9. Груповий проєкт «Інтеграція СЕН у шкільні предмети»: розроблення й презентація фрагмента уроку з елементами СЕН.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

10. Опрацювати перелік наскрізних умінь у державних стандартах початкової, базової середньої та профільної середньої освіти; скласти конспект (обсяг — 1–2 сторінки).
11. Проаналізувати результати міжнародного дослідження ДоСЕН та визначити, які висновки застосовні до практики власного закладу освіти.
12. Порівняти дві міжнародні програми СЕН (за вибором) за критеріями мети, змісту та умов адаптації до українського контексту.
13. Дібрати не менше п'яти практик СЕН для власної освітньої галузі й обґрунтувати їх доцільність.
14. Написати рефлексивне есе (обсяг — 0,5–1 сторінка) на тему: «Які соціально-емоційні навички я хочу розвинути в собі як педагог і що для цього готовий(а) змінити у своїй практиці?».
15. Підготувати структуру групового проєкту «Інтеграція СЕН у шкільні предмети».

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

16. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
17. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
18. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-р#Text>
19. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text>
20. Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п#Text>
21. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-п#Text>
22. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п#Text>
23. Про реалізацію експериментального проєкту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2025 № 1439. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1439-2025-п#Text>
24. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
25. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» : наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/mon-1465-04.11.2025.pdf>

Основна література

26. Венгловська О. А., Елькін О. Б., Марущенко О. А., Федоренко О. Ф. Упровадження компонентів розвитку емоційного інтелекту в учнівства : практичний poradnik педагогам закладів загальної середньої освіти. Київ : УІРО, 2023. 18 с.
27. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С. Л. Гумецької. Харків : Віват, 2022. 512 с.

28. Елькін О. Б., Рассказова О. І., Гринько В. О., Марущенко О. А. Зміцнення освіти через соціально-емоційне навчання: актуальні напрями дослідження в Україні та світі. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2024. № 1 (58).
29. Елькін О. Соціально-емоційне навчання як затребувана практика формування м'яких навичок учнівства: сучасні виклики та досвід України. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023. Вип. 1 (10).
30. Миттєва допомога! Практики стратегій соціально-емоційної саморегуляції : методичні матеріали. Харків, 2023.
31. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» : аналітичний огляд / Л. Гриневич, Т. Дрожжина, О. Глоба та ін. ; за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ : Шкільний світ, 2021. 312 с.
32. Прокачуємо СЕЕН: колекція практик для дорослих і дітей : навч.-метод. посібник / Н. Валецька ; за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка. Харків, 2023. 42 с.
33. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання : освітня програма для навчання серця й розуму / голов. ред. О. Елькін. 2-ге вид. Київ : ТОВ «Інжиніринг», 2023. 148 с.
34. Простір стійкості: створюємо місце для відпочинку та відновлення : практичний poradnik / Г. Єфімцева ; за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка. Харків : ГО «ЕдКемп Україна», 2024. 19 с.
35. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL) : офіційний сайт. URL: <https://casel.org>

Додаткова література та ресурси

36. Блог «5 хвилин СЕЕН» на порталі «Нова українська школа». URL: <https://nus.org.ua>
37. Соціально-емоційне та етичне навчання : EdCamp Ukraine. URL: <https://www.edcamp.ua>
38. EdCamp Ukraine. СЕЕН. Аудіопрактики соціально-емоційного та етичного навчання. YouTube, 2020.
39. Explore SEL (Harvard Graduate School of Education) : офіційний сайт. URL: <http://exploresel.gse.harvard.edu>
40. LifeComp: The European framework for the personal, social and learning to learn key competence. Luxembourg : Publications Office of the EU, 2020.
41. OECD Survey on Social and Emotional Skills (SSES) : офіційний ресурс. URL: <https://www.oecd.org/education/school/social-emotional-skills-study>
42. SEE Learning : електронний ресурс. URL: <https://seelearning.emory.edu/en/home>
43. Всеукраїнська школа онлайн : електронний ресурс. URL: <https://lms.e-school.net.ua>
44. Освітня платформа «ПОВІР». URL: <https://povir.in.ua>

45. Padlet. URL: <https://padlet.com> ; Mentimeter. URL: <https://www.mentimeter.com> ; Wordwall. URL: <https://wordwall.net>